

Heroverweging Intensieve Veehouderij

*bijlage 4 – Mogelijkheden voor
verduurzaming*

gemeente
NOORDOOSTPOLDER

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1. Inleiding.....	3
1.1 Aanleiding : structuurvisie en amendement	3
1.2 Onderzoeksopzet.....	4
1.3 Onderzoeksvragen.....	4
2. Wat is verduurzaming?	5
2.1 Definities.....	5
2.2 Uitvoeringsagenda duurzame veehouderij	5
2.3 Conclusies	8
3. Is verduurzaming wenselijk?.....	9
3.1 Wat zijn de argumenten om de veehouderij versneld te verduurzamen?.....	9
3.2 Conclusies	10
4. Hoe kan je verduurzaming regelen?.....	11
4.1 Huidig wettelijk kader	11
4.2 Toekomstige mogelijkheden	11
4.3 Praktijkvoorbeelden	12
4.4 Certificeringssysteem MDV	13
4.5 Conclusie	14
5. Voorstel voor beleid.....	15
5.1 Beleidsvoorstellen	15
Bijlage 1: Uitvoeringsagenda Duurzame Veehouderij 2023	16
Bijlage 2: Kamerbrief 10 april 2014	17

1. Inleiding

In december 2013 is tijdens de vaststelling van de Structuurvisie Noordoostpolder 2025 (hierna structuurvisie) over het beleidsonderdeel intensieve veehouderij een amendement aangenomen. Het amendement beoogde om door onderzoek en politieke discussie een heroverweging plaats te laten vinden omtrent de ontwikkelingsmogelijkheden voor bestaande intensieve veehouderijbedrijven. Het onderzoek is opgesplitst in een onderzoek naar de levensvatbaarheid van veehouderijen en een onderzoek naar verduurzaming. De resultaten van dit laatste onderzoek treft u in dit rapport aan.

1.1 Aanleiding : structuurvisie en amendement

In de ontwerp structuurvisie is ten aanzien van intensieve veehouderijen het volgende weergegeven:

Structuurvisie

- Wij willen de bestaande intensieve veehouderijbedrijven (zogenaamde Ai-bedrijven) de ruimte geven om hun bedrijfsvoering duurzaam voort te zetten.
- Nieuwvestiging van intensieve veehouderijen (Ai) die groter zijn dan 2500 m² vloeroppervlak wordt niet toegestaan. Wij vinden namelijk dat deze bedrijfstak geen positieve bijdrage levert aan het imago van onze gemeente. Dit hangt mede samen met de milieubelasting.
- Bestaande intensieve veehouderijen (Ai) die groter zijn dan 2500 m² vloeroppervlak worden als Ai-bedrijf gehandhaafd. Uitbreiding van deze bedrijven is alleen mogelijk om te kunnen voldoen aan (nieuwe) wetgeving met betrekking tot dierenwelzijn.
- Bestaande intensieve veehouderijen (Ai) die kleiner zijn dan 2500 m² vloeroppervlak zullen onder de reguliere agrarische bestemming worden gebracht. Bedrijven die op het moment van de tervisielegging van het bestemmingsplan landelijk gebied het maximale oppervlak van 2500 m² hebben bereikt, kunnen nog uitbreiden om te kunnen voldoen aan (nieuwe) wetgeving met betrekking tot dierenwelzijn.
- Nieuwvestiging van intensieve veehouderijbedrijven die kleiner zijn dan 2500 m² vloeroppervlak wordt (als hoofdactiviteit en als neventak) toegestaan.

Tijdens het besluitvormingsproces van de structuurvisie zijn door een aantal intensieve veehouderijbedrijven en LTO zienswijzen ingediend tegen de uitgangspunten ten aanzien van intensieve veehouderijbedrijven. Deze zienswijzen waren vooral gericht op het derde punt, dat voor de bestaande intensieve veehouderijbedrijven een beperking betekent van hun huidige ontwikkelingsmogelijkheden.

Naar aanleiding van deze zienswijzen en de discussie in de raad is het volgende amendement bij de vaststelling van de structuurvisie aangenomen:

Amendement

Ter voorbereiding op het bestemmingsplan landelijk gebied zal door onderzoek en politieke discussie een heroverweging plaatshebben omtrent de ontwikkelingsmogelijkheden voor bestaande intensieve veehouderijbedrijven. Bij deze heroverweging zullen de ontwikkelingen van de bedrijfstak in brede zin en ontwikkelingen op het gebied van de stikstofproblematiek een belangrijke rol spelen.

Daarmee heeft de raad aangegeven dat ze graag nader onderzoek wil naar de toekomst van de bestaande intensieve veehouderijbedrijven in de Noordoostpolder en daarmee tot een heroverweging wil komen van het beleid zoals verwoord in de Structuurvisie.

1.2 Onderzoeksopzet

Om invulling te geven aan het door de raad gevraagde onderzoek, is een aantal malen met de commissie Woonomgeving van gedachten gewisseld. Het heeft geleid tot de volgende onderzoeksopzet:

Opzet onderzoek

- 1 Het beleid voor intensieve veehouderijen wordt intern opgesteld onder regie van de projectgroep MSB.
- 2 Het resultaat zal zijn een beleidsregel die:
 - a. op de korte termijn de ruimtelijke onderbouwing vormt bij individuele verzoeken;
 - b. op de langere termijn input levert voor bestemmingsplan of omgevingsplan;
- 3 Er zal onderzoek plaatsvinden naar de aspecten: levensvatbaarheid en verduurzaming;
- 4 Onderzoek naar levensvatbaarheid zal plaatsvinden in twee richtingen:
 - a. Landelijke ontwikkelingen (vooral nog uitgaand van objectief extern onderzoek);
 - b. Lokale behoefte (met een belangrijke rol voor de LTO).
- 5 Onderzoek naar verduurzaming zal plaatsvinden op twee vlakken:
 - a. Wenselijkheid (wat voegen bovenwettelijke maatregelen toe?);
 - b. Juridische haalbaarheid.Dit onderzoek zal intern worden uitgevoerd.
- 6 We gaan geen MER-onderzoek verrichten; Bij individuele verzoeken is al afzonderlijk onderzoek noodzakelijk.
- 7 We gaan geen onderzoek doen naar stikstof; Ook hier geldt dat bij individuele verzoeken afzonderlijk onderzoek noodzakelijk is.

1.3 Onderzoeksvragen

Dit rapport geeft de resultaten van het onderzoek naar de verduurzaming van de intensieve veehouderij weer. Zoals in de onderzoeksopzet hierboven beschreven heeft het onderzoek zich gericht op de wenselijkheid van het opleggen van (bovenwettelijke) verduurzamingsmaatregelen en de juridische haalbaarheid ervan. Daartoe zijn de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

1. Wat verstaan we onder verduurzaming (hoofdstuk 2)?
2. Wat is de wenselijkheid van het opleggen van bovenwettelijke maatregelen gericht op verduurzaming (hoofdstuk 3)?
3. Wat is de juridische haalbaarheid van het opleggen van bovenwettelijke maatregelen gericht op verduurzaming (hoofdstuk 4)?

Op basis van de beantwoording van deze drie onderzoeksvragen is vervolgens in hoofdstuk 5 een voorstel voor beleid vanuit de invalshoek verduurzaming geformuleerd.

2. Wat is verduurzaming?

Duurzaamheid en verduurzaming zijn begrippen die veelvuldig worden gebruikt in overheidsland. Het is daarom goed te definiëren wat we verstaan onder verduurzaming van de intensieve veehouderij, voor we een antwoord kunnen geven op de vraag of die verduurzaming wenselijk en haalbaar is. In dit hoofdstuk is daarom eerst beschreven wat wij in het kader van dit onderzoek verstaan onder verduurzaming van de intensieve veehouderij.

2.1 Definities

In het Duurzaamheidsplan wordt de triple-P-benadering gehanteerd voor de term duurzaamheid.

De visie van de gemeente is dat zij samen met de inwoners, bedrijven en (overheids)instanties, al het nodige doet wat binnen haar mogelijkheden ligt om te werken aan een duurzame Noordoostpolder.

In het duurzaamheidsplan is aan duurzame landbouw de volgende invulling gegeven:

Een duurzame landbouw staat voor een schone en veilige voedselproductie, een eerlijke prijs voor de boeren en een zo minimaal mogelijke milieubelasting.

Ook in de Structuurvisie is de triple-P benadering aangegeven als overkoepelende benadering voor alle ontwikkelingen in de Noordoostpolder. De drie invalshoeken people, planet en profit vormen in de structuurvisie de pijlers van toekomstige ontwikkelingen.

In het sociaaleconomisch beleidsplan is opgenomen dat wij duurzaam verantwoord ondernemen stimuleren en faciliteren.

"Duurzaam verantwoord ondernemen" is een vorm van ondernemen gericht op economische prestaties (profit), met respect voor de sociale kant (people), binnen de ecologische randvoorwaarden (planet): de triple-P-benadering.

Met duurzame landbouw wordt dus bedoeld een toekomstbestendige landbouw zowel in ecologisch, economisch als sociaal opzicht.

2.2 Uitvoeringsagenda duurzame veehouderij

De betekenis van duurzame veehouderij, of duurzame intensieve veehouderij is binnen de gemeente nog niet gedefinieerd. Landelijk wordt er wel invulling gegeven aan de term duurzame veehouderij, door middel van de Uitvoeringsagenda Duurzame Veehouderij 2023.

De Uitvoeringsagenda Duurzame Veehouderij (hierna: UDV) is een samenwerkingsverband van het ministerie van Economische Zaken, provincies, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Samen werken deze organisaties aan zes speerpunten voor een duurzame veehouderij in 2023:

1. systeeminnovaties: duurzame stal- en houderijsystemen;
2. het welzijn en de gezondheid van dieren;
3. landschappelijke en maatschappelijke inpassing van de veehouderij;
4. klimaat, minimale emissies naar milieu en duurzame energie;
5. kansen voor markt en ondernemerschap;
6. verantwoord consumeren.

Voor elk speerpunt is een routeplan geformuleerd, inclusief tussendoelen. De volledige UDV is opgenomen in bijlage 1.

Vooraf de eerste 4 speerpunten zijn relevant voor het gemeentelijk beleid rondom intensieve veehouderijen, omdat die zich specifiek richten op de bedrijfsvoering van individuele bedrijven:

1. Systeeminnovaties: duurzame stal- en houderijsystemen

Systeeminnovaties staat voor een samenhangend pakket van vernieuwingen in de dierhouderij en huisvesting. Het is breder dan stalontwerp en heeft daardoor ook nauwe relaties met speerpunt 2. welzijn en gezondheid van dieren. Aansluiten bij natuurlijk gedrag van dieren is het uitgangspunt voor het dierhouderijsysteem.

Stand van zaken

Op 10 april 2014 zijn afspraken gemaakt tussen de partijen van het samenwerkingsverband UDV om vanaf 2015 stimuleringsmaatregelen in te zetten om een versnelling te geven aan de bouw van duurzame stallen. Daarbij is afgesproken dat wordt aangesloten bij het niveau van de Plus-stal. De plus-stal is gelieerd aan "De Maatlat Duurzame veehouderij (MDV)". De MDV is een certificatiesysteem voor integraal duurzame veestallen. Een MDV-stal voldoet aan strenge duurzaamheidseisen, en kan gezien worden als de meest duurzame stal op dit moment. De Plusstal is een stal die aan iets minder strenge eisen moet voldoen dan de MVD-stal, maar moet ook een minimaal aantal punten halen op de Maatlat Duurzame veehouderij (MDV) boven het huidige wettelijk niveau, namelijk 60 % voor de totale vereiste aantal punten en minimaal 40 % per duurzaamheidsthema. Plusstallen komen echter niet in aanmerking voor fiscale tegemoetkoming (aangezien ze niet aan de 100% vereisten voldoen).

En ministerie van EZ stelt het niveau van Plusstallen als minimum voorwaarde bij nieuwbouw in de regeling Garantstelling Landbouw. Met de Garantstelling Landbouw ondersteunt het ministerie van Economische Zaken (jonge) agrariërs om zich te ontwikkelen, te investeren en duurzaam en efficiënt te produceren, door garant te staan bij het afsluiten van een aanvullende lening.

Staatsecretaris Sharon Dijksma heeft met de Kamerbrief van 10 april 2014 de Tweede kamer hierover geïnformeerd (zie bijlage 2).

2. Het welzijn en de gezondheid van dieren

Welzijn en gezondheid staat voor de kwaliteit van leven van dieren. Het gaat om transport, de manier van dieren houden (nauwe relatie met speerpunt 1) en zorgen voor gezondere dieren.

Stand van zaken

De afgelopen jaren zijn diverse wettelijke maatregelen genomen om het welzijn van dieren verder te verbeteren:

- Sinds 1 februari 2011 gelden nieuwe regels voor het houden van vleeskuikens. De kuikens krijgen meer ruimte. Het welzijn van de kuikens verbetert ook door droog strooisel op de vloer, meer licht en goede ventilatie.
- Sinds 1 januari 2012 geldt er een legbatterijverbod. Veehouders mogen kippen daarom alleen nog houden in koloniehuisvesting. Hierin hebben kippen meer ruimte en mogelijkheden om natuurlijk gedrag te vertonen (met legnesten, zitstokken, strooisel) dan in een legbatterij of verrijkte kooi. Ook mogen veehouders legkippen houden in scharrelstallen en vrije uitloopstallen.
- Sinds 1 januari 2013 moeten veehouders drachtige zeugen in groepen huisvesten. Dit verbetert het welzijn van de zeugen.

Veehouders, verwerkende industrie en afnemers van producten van de veehouderij moeten zelf het voortouw nemen. Zij moeten manieren vinden om de veehouderij duurzamer te maken. De detailhandel en supermarkten spelen hierin een doorslaggevende rol. Vanuit winkels is meer vraag naar duurzame producten. Hierdoor gaan veehouders meer duurzaam produceren. Het Beter Leven keurmerk is daar een voorbeeld van. Het Beter Leven keurmerk is ontwikkeld door de Dierenbescherming om diervriendelijke producten, zoals zuivel, vlees en eieren, te ondersteunen. Het bestaat uit het logo van de Dierenbescherming met de vermelding 'Beter leven' en drie sterren. <http://beterleven.dierenbescherming.nl/>

3. Landschappelijke en maatschappelijke inpassing van de veehouderij

Maatschappelijke inpassing staat voor het zoeken naar aansluiting bij wensen en ideeën van de maatschappij. De voedselproductie is verder weg komen te staan van de burger, maar de wijze van voedselproductie en de consequenties voor het landschap roepen steeds meer vragen op. De samenwerkingspartners werken aan het stimuleren van interactie tussen veehouder en burger en landschappelijke inpassing van stallen. De ambitie is gesteld dat niet te bouwen bedrijven landschappelijk zijn ingepast en er sprake is van transparante productie: de burger heeft zicht op en kennis van de voor productie gehouden dieren. De boer heeft weer een gezicht voor burgers.

Stand van zaken

Het kabinet wil een wettelijk kader opstellen dat provincies in staat stelt ook gezondheidsoverwegingen in te zetten voor het beperken van het aantal dieren of de omvang van stallen in bepaalde gebieden, omdat "het huidige instrumentarium voor de decentrale overheden niet altijd voldoende basis vormt om in specifieke situaties, vanwege ongewenste effecten op de volksgezondheid, grenzen aan de omvang van veehouderijen te kunnen stellen" (EZ, juni 2013). Dit wettelijk kader zal worden opgenomen in de Wet Dieren.

In 2011 heeft het Project 'Stalontwerp: een mooie innovatieve varkensstal' geleid tot zes concrete voorbeelden van mooie en betaalbare stallen voor varkens met minimaal een 1-ster Beter Leven kenmerk, die goed in het landschap passen. Dit project was een initiatief van de Rijksadviseur voor het Landschap, Yttje Feddes, de provincies Noord-Holland, Noord-Brabant, Overijssel, Gelderland en Utrecht en het samenwerkingsverband Uitvoeringsagenda Duurzame Veehouderij. Het project had als doel de algemene kwaliteit van de agrarische bebouwing in het landelijk gebied en daarmee ook het imago van de sector intensieve veehouderij te verbeteren.

4. Klimaat, minimale emissies naar milieu en duurzame energie;

Het speerpunt energie, milieu en klimaat staat voor de effecten van de veehouderij op energie, milieu en klimaat. Minder energiegebruik, verantwoorde productie van veevoer en voorkomen van uitstoot van milieubelastende stoffen.

Stand van zaken

Het UDV werkt aan maximale inzet op productie van duurzame energie door veehouderij uit biomassa, wind en zon NB. Uitdagingen zijn gekwantificeerd in het Convenant Schone en Zuinige Agrosectoren (inclusief die voor reductie van energieverbruik en broeikasgassen) en worden via dat convenant gerealiseerd. De ambities lopen in het convenant tot het jaar 2020 evenals in het programma Duurzame Zuivelketen.

Om stikstofemissies naar milieu te minimaliseren en tevens gecontroleerd economische ontwikkelingsruimte te bieden, is het PAS (programmatische aanpak

stikstof) op 1 juli 2015 in werking getreden. Deze PAS biedt op het niveau van vergunningverlening stikstofontwikkelingsruimte voor stikstofemitterende bedrijfsactiviteiten waaronder de veehouderij, zolang de voorraad strekt.

2.3 Conclusies

Voor de definitie van duurzaamheid wordt aangesloten bij de Triple-P-benadering, zoals ook opgenomen in de structuurvisie, het sociaal economisch beleidsplan en het duurzaamheidsplan. De betekenis van duurzame veehouderij, of duurzame intensieve veehouderij is binnen de gemeente nog niet gedefinieerd. Landelijk wordt er wel invulling gegeven aan de term duurzame veehouderij, door middel van de Uitvoeringsagenda Duurzame Veehouderij 2023 (UDV).

Met name de eerste vier speerpunten van deze UDV zijn voor de gemeente relevant:

1. systeeminnovaties: duurzame stal- en houderijsystemen;
2. het welzijn en de gezondheid van dieren;
3. landschappelijke en maatschappelijke inpassing van de veehouderij;
4. klimaat, minimale emissies naar milieu en duurzame energie.

In dit onderzoek is daarom aangesloten bij deze vier speerpunten uit de UDV. Bijkomend voordeel is dat de UDV al een reeks concrete maatregelen bevat, waardoor concretisering naar individuele bedrijven relatief eenvoudig is.

3. Is verduurzaming wenselijk?

Nu we verduurzaming van de intensieve veehouderij nader hebben gedefinieerd, kan gekeken worden naar de vraag: Wat is de wenselijkheid van het opleggen van bovenwettelijke maatregelen gericht op verduurzaming? Immers, de rijksoverheid onderneemt via het wetgevingstraject al een aantal stappen richting verduurzaming in 2023. Willen we daar als gemeente Noordoostpolder op vooruitlopen of verdergaande maatregelen nemen?

3.1 Wat zijn de argumenten om de veehouderij versneld te verduurzamen?

Maatschappelijke druk

De intensieve veehouderij staat de laatste jaren onder maatschappelijke druk. Die maatschappelijke druk kent drie aspecten.

De economische druk (profit) om steeds meer te produceren tegen een steeds lagere kostprijs is de motor achter het proces van toenemende intensivering, specialisatie en schaalvergroting dat de ontwikkeling van de intensieve veehouderijsector al jaren kenmerkt.

De sociale druk (people) die is ontstaan door problemen op het gebied van dierwelzijn en volksgezondheid (fijnstof en antibioticum) die ook nauw verbonden is met de ecologische druk.

En de ecologische druk (planet) met name verantwoord omgaan met grondstoffen en dieren, maar ook problemen voor het milieu zoals o.a. stikstof en ruimtelijke inpassingsproblemen.

Noordoostpolder zet in op verduurzaming

De visie van de gemeente is dat zij samen met de inwoners, bedrijven en (overheids)instanties, al het nodige doet wat binnen haar mogelijkheden ligt om te werken aan een duurzame Noordoostpolder.

Dit beleid impliceert dat de gemeente hoge ambities heeft als het gaat om duurzaamheid en verduurzaming.

Verdergaande maatregelen

De vraag doet zich voor of deze hoge ambitie maatregelen rechtvaardigt die verder gaat dan het eindstadium van de Landelijke Uitvoeringsagenda Duurzame Veehouderij 2023. Eisen die zelfs verder gaan dan de deze uitvoeringsagenda Duurzame Veehouderij zullen de economische druk (concurrentiepositie ten opzichte van overige intensieve veehouderijbedrijven in Nederland) doen toenemen. Dit zal de levensvatbaarheid van de bestaande intensieve veehouderijen in Noordoostpolder (aanleiding van het amendement) niet ten goede komen.

Versnelde doorvoering van landelijke maatregelen

De verduurzaming waar dit onderzoek zich op richt, heeft als achterliggende vraag hoe we willen omgaan met de *uitbreidingsbehoefte* van bestaande intensieve veehouderijbedrijven. Het moment van uitbreiden is tegelijkertijd een moment waarop de ondernemer investeert in zijn bedrijf. Hier ligt dus een kans om die investeringen te koppelen aan (versnelde) verduurzaming. Het mes snijdt dan aan twee kanten: het bedrijf kan uitbreiden en kan (door vooruit te lopen op de verduurzaming) ook in de toekomst voldoen aan nieuwe wettelijke eisen. De maatregelen vergen op korte termijn een grotere investering, maar die investering zal op langere termijn zijn vruchten afwerpen.

3.2 Conclusies

In onze Structuurvisie 2025 en het Duurzaamheidsplan spreken we als gemeente de ambitie uit waar mogelijk te verduurzamen. Met duurzame landbouw willen we een toekomst bestendige landbouw, die maatschappelijk verantwoord ondernemen mogelijk maakt zowel in ecologisch, economisch en sociaal opzicht.

Het rijk zet zich in de volle breedte in om verduurzaming in de intensieve veehouderij te stimuleren, via sectorale afspraken en landelijke of Europese wetgeving. Bij deze ambitie sluiten wij graag aan. Bovendien willen wij ondernemers inspireren snellere stappen te zetten dan via wettelijke maatregelen wordt bereikt. Als een ondernemer bereid is snellere stappen te zetten wordt hij daarvoor beloond doordat meer uitbreidingsruimte wordt geboden om de verduurzaming vorm te geven.

4. Hoe kan je verduurzaming regelen?

Er van uitgaande dat we het wenselijk vinden dat bestaande intensieve veehouderijen (versneld) verduurzamen, doet de vraag zich voor: en hoe kun je dat vervolgens regelen? Immers het gaat om maatregelen, die nog niet zijn verankerd in wet- en regelgeving. In dit hoofdstuk wordt op de (on)mogelijkheden ingegaan.

4.1 Huidig wettelijk kader

Dit onderzoek richt zich op *bestaande* intensieve veehouderijen in Noordoostpolder. Dat betekent dat deze bedrijven momenteel al te maken hebben met een geldende bestemming voor intensieve veehouderij op grond van het bestemmingsplan Landelijk gebied 2004 (dat momenteel wordt "verlengd" door middel van de beheersverordening).

Wanneer een ondernemer een plan heeft dat past binnen de huidige beheersverordening, dan kan de gemeente geen nadere verduurzamingseisen stellen. De ondernemer moet in ieder geval voldoen aan de eisen die wettelijk verplicht zijn.

Indien een ondernemer een plan heeft dat buiten de kaders van de beheersverordening treedt, dan zal hij hiervoor toestemming moeten vragen aan de gemeente. Dat kan door middel van een partiële herziening of buitenplanse afwijking.

Partiële herziening

Voor gemeenten zijn er momenteel geen mogelijkheden om niet-ruimtelijke aspecten te sturen door middel van (partiële herziening van) bestemmingsplannen. In een bestemmingsplan kunnen enkel regels opgenomen worden ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening. In beleid is de gemeente vrij op te nemen wat wenselijk is, maar in de regels van een bestemmingsplan mag je alleen regels opnemen die ruimtelijk relevant zijn. Hierdoor is het niet mogelijk niet-ruimtelijk relevante afspraken voor lange tijd af te dwingen. De aanvullende afspraken die zijn gemaakt liggen niet vast en gelden dus ook niet voor derden. Als de ondernemer later terugvalt op een minder duurzame werkwijze of het bedrijf overdraagt aan een ondernemer die geen duurzaamheid nastreeft kunnen we hen niet houden aan de gemaakte afspraken.

Buitenplanse afwijking (Wabo-afwijking)

Bij de vergunningverlening voor een buitenplanse afwijking kunnen voorschriften worden verbonden, die nodig zijn met het oog op het belang voor de betrokken activiteit (zoals afwijken van het bestemmingsplan). De voorschriften die verbonden worden aan de omgevingsvergunning hoeven niet ruimtelijk relevant te zijn, maar moeten nodig zijn voor het verlenen van de vergunning. Via deze weg is het dus mogelijk bovenwettelijke maatregelen op te leggen.

4.2 Toekomstige mogelijkheden

Het kabinet vindt een ongeremde groei van de intensieve veehouderij in Nederland ongewenst. Wel moeten agrarische gezinsbedrijven de ruimte krijgen om geleidelijk te kunnen groeien en zich te ontwikkelen. De inpassing van veehouderijen in de lokale

omgeving is een belangrijke verantwoordelijkheid van de ondernemers zelf. Er zijn regels voor ruimtelijke ordening en milieu. Hiermee kunnen provincies en gemeenten al eisen stellen aan het woon- en leefklimaat in het landelijk gebied.

Toch kan verduurzaming nog niet goed in de ruimtelijke ordening worden ingebed. Daarom is het ministerie ook op zoek om via de Omgevingswet meer juridische houvast te bieden voor aanscherpende randvoorwaarden in ruimtelijke plannen. Een voorbeeld hiervan is dat het rijk via de Crisis- en herstelwet de provincie Noord-Brabant de mogelijkheid biedt aanvullend beleid te creëren, vooruitlopend op de nieuwe Omgevingswet.

De eerst volgende actualisatie van het planologisch kader voor het Landelijk gebied zal hoogstwaarschijnlijk een omgevingsplan zijn. Naar verwachting zal het in de toekomst op basis van de Omgevingswet wel mogelijk worden niet ruimtelijke eisen te stellen aan ontwikkelingen. In de regeling kunnen dan nadere verduurzamingseisen worden opgenomen ten aanzien van de intensieve veehouderij en daarnaast kunnen ook de verleende omgevingsvergunningen (mogelijk gemaakt via een buitenplanse afwijking) met aanvullende eisen daarin worden meegenomen.

4.3 Praktijkvoorbeelden

Ondertussen zijn de meeste provinciale overheden al druk op zoek naar stimulerend beleid. De provincies reguleren zelfs meer dan voorheen op dit gebied en proberen ook niet-ruimtelijke aspecten, zoals dierwelzijn, volksgezondheid en milieu, te sturen door middel van ruimtelijk beleid om verduurzaming van de sector te bereiken. In ruimtelijk beleid kunnen overheden wensen en ambities opnemen, ook als deze bovenwettelijk zijn. Daarbij blijft het momenteel nog niet mogelijk om dit een juridische doorvertaling te geven in een bestemmingsplan.

Provincie Noord Brabant heeft in haar beleid vastgelegd dat alleen nog ontwikkelruimte wordt geboden aan een veehouderijbedrijf, zowel grondgebonden als intensief, wanneer dit op bedrijfsniveau bijdraagt aan een verdere verduurzaming. De provincie heeft daartoe de Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij (BZV) ontwikkeld, waarmee een bedrijf punten kan verdienen voor (bovenwettelijke) maatregelen op het gebied van volksgezondheid, dierenwelzijn en fysieke leefomgeving. Naast de BZV zijn er normen voor de belasting van de omgeving met geur en fijn stof, moet een bedrijf een goede dialoog met zijn omgeving hebben gevoerd en landschappelijk goed zijn ingepast. De provincie Noord Brabant kiest daardoor voor een kwantitatief systeem.

De **provincie Gelderland** kiest voor een meer kwalitatief systeem. In dat kwalitatieve systeem is meer ruimte voor de wensen van omwonenden en meer aandacht voor lokale landschapskwaliteiten. Extra kwaliteitsbijdragen worden wel vereist, maar niet voorgeschreven of gekwantificeerd, ze komen voort uit het proces. De ondernemer dient zijn plannen bespreekbaar te maken met zijn bureaus.

De **provincie Groningen** kiest er voor om de landbouwsector via het Groninger Verdienmodel (GVM) te stimuleren om inspanningen te leveren die de landbouw in de provincie sterker, het landschap mooier en schoner en de betrokkenheid tussen boerenbedrijven en hun omgeving actiever maken. Ondernemers die zich extra inspannen op thema's zoals gezondheid van dieren, uitstoot van ammoniak en natuur en landschap kunnen uitbreidingsruimte verdienen. Vooralsnog is dit alleen uitgewerkt voor de melkveehouderij. Voor de toekomst zal dit ook ontwikkeld worden voor de intensieve veehouderij.

De **provincie Overijssel** zal door de voorgenomen intrekking van de reconstructiewet toe moeten naar één soort beleid voor de intensieve veehouderij. Op dit moment onderzoekt de provincie of er in het nieuwe beleid extra eisen of stimuleringsmaatregelen kunnen worden opgenomen op de aspecten dierenwelzijn en milieu of ten aanzien van het proces.

De naastgelegen **gemeente Steenwijkerland** heeft een *afwegingskader uitbreiding intensieve veehouderij* vastgesteld, dat gebruikt wordt als toetsingskader bij het afwijken van bestemmingsplannen. In het afwegingskader worden diverse eisen gesteld ten aanzien van landschap milieu en ruimtelijke inpassing. Tevens verbinden ze de voorwaarde dat het bedrijf op het gebied van ammoniak, dierenwelzijn, diergezondheid, energie, fijnstof en brandveiligheid moet voldoen aan de Maatlat Duurzame Veehouderij. Om dit aan te tonen dient de initiatiefnemer bij het indienen van de aanvraag omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen en afwijken van het bestemmingsplan een afschrift van het definitieve contract ten behoeve van een MDV-stalontwerp, dat met een certificeringsinstelling is afgesloten, te overleggen.

4.4 Certificeringssysteem MDV

Aansluiting bij bestaand kader

De gemeente heeft de mogelijkheid om op het gebied van verduurzaming zelf regels vast te stellen, de regels jaarlijks te evalueren, voorwaarden aan de vergunning te stellen en te controleren of de voorwaarden worden nageleefd. Het opstellen- en bijstellen van regels op dit gebied is zeer complex. De kennis daartoe ontbreekt binnen het gemeentelijke apparaat. Externe advisering daarbij dient doorlopend te worden ingewonnen, omdat de regels jaarlijks dienen mee te gaan met de landelijke tendensen. Om die reden is het aan te bevelen om aan te sluiten bij een reeds bestaand landelijk kader, dat jaarlijks wordt bijgewerkt: de MDV (Maatlat duurzame veehouderij). Deze maatlat wordt beheerd door Stichting Milieukeur (SMK). Deze organisatie is opgericht op initiatief van de ministeries van VROM en EZ voor de ontwikkeling en het beheer van criteria voor het Nederlandse keurmerk Milieukeur.

De Maatlat Duurzame Veehouderij (MDV)

De Maatlat Duurzame veehouderij is een certificatiesysteem voor integraal duurzame veestallen. Een MDV-stal voldoet aan strenge duurzaamheidseisen op de thema's: Ammoniakemissie, Bedrijf & omgeving, Brandveiligheid, Diergezondheid, Dierenwelzijn, Energie en Fijn stof. Wanneer een bedrijf voor 100 % voldoet aan de criteria wordt een MDV -certificaat afgegeven, wanneer een bedrijf voor 60% voldoet aan de criteria van de MDV (en 40% per duurzaamheidsthema) dan kan het bedrijf het Plus-stal-certificaat krijgen.

Voorgesteld wordt om MDV certificering toe te passen. De belangrijkste argumenten hiervoor zijn:

- 1 *MDV loopt het meest vooruit op de toekomstige regelgeving;*
- 2 *MDV sluit het meest vergaand aan bij ons uitgangspunt in het duurzaamheidsplan en de Structuurvisie, waarbij we waar mogelijk willen verduurzamen;*
Met de MDV als voorwaarde voor uitbreiding bieden we ruimte voor ondernemers die een extra stap willen zetten in verduurzaming.
- 3 *MDV kent een subsidieregeling via belastingaftrek:*
Veestallen die het certificaat Maatlat Duurzame Veehouderij behalen, kunnen deelnemen aan de fiscale regelingen MIA en Vamil. Dit instrument is voor de landelijke overheid een belangrijk instrument om verduurzaming van stallen te stimuleren via fiscale tegemoetkoming.

Zie ook de website: <http://www.maatlatduurzameveehouderij.nl/>.

4.5 Conclusie

Uit bovenstaande blijkt dat het opleggen van (bovenwettelijke) verduurzamingsmaatregelen alleen kan in die gevallen waar het betreffende bedrijf buiten de kaders van het geldende bestemmingsplan (straks beheersverordening) treedt. Het verdient daarbij de voorkeur dit te regelen via afwijking van het bestemmingsplan/de beheersverordening (omgevingsvergunning voor het afwijken van het bestemmingsplan), omdat daarmee regie kan worden gehouden op de ontwikkeling van het betreffende bedrijf. Mogelijk biedt de komst van de Omgevingswet te zijner tijd meer mogelijkheden om verduurzamingsmaatregelen via het omgevingsplan te regelen.

Het MDV-certificeringssysteem biedt goede mogelijkheden om als kader te gebruiken bij de ruimte die we willen bieden aan bedrijven die hun bedrijf op duurzame wijze willen uitbreiden.

5. Voorstel voor beleid

5.1 Beleidsvoorstellen

1. Waar mogelijk (versnelde) verduurzaming van de intensieve veehouderijen stimuleren.
2. Waar mogelijk, (versnelde) verduurzaming van intensieve veehouderijen afdwingen.
3. Op dit moment is het alleen mogelijk verduurzaming af te dwingen indien een ondernemer buiten de kaders treedt van het vigerende ruimtelijke plan (vanaf april 2016 de Beheersverordening).
4. In de toekomst kunnen naar verwachting via een omgevingsplan (bovenwettelijk) eisen worden gesteld aan een versnelde verduurzaming van de gehele intensieve veehouderij.
5. Ruimtelijk is het meest effectieve instrument om verduurzaming af te dwingen medewerking te verlenen via een Buitenplanse afwijking.
6. Inhoudelijk is versnelde verduurzaming het beste te concretiseren middels een MDV-certificering.

Bijlage 1: Uitvoeringsagenda Duurzame Veehouderij 2023

Bijlage 2: Kamerbrief 10 april 2014

